

DINTR-UN BUGET CONTINENTAL DE 150 MILIARDE EURO

"UE ne dă numai 2% pentru investițiile în rețelele noastre de transport al energiei"

BURSA 03.08.2016 [citește aici articolul complet](#)

* "Germania, Anglia, Franța primesc 22%-25% din suma totală"

* "Doar pornind de la acea cifră care permite compararea celor 2% din investiții cu procente de state mari ne dăm seama că există loc pentru mai bine pentru interconectivitate"

Proiectele de interes comun european au două avantaje, primul ar fi că există surse de finanțare pentru cele care nu sunt economic viabile, iar al doilea avantaj îl reprezintă simplificarea cadrului de reglementare, ne-a declarat Mihai Păun, vicepreședinte al asociației profesionale Centrul Român al Energiei, cu sediul la Bruxelles, în cadrul unui interviu acordat ziarului BURSA.

Domnia sa a adăugat: "În timp ce, în momentul de față, o investiție pentru o linie electrică de înaltă tensiune poate să dureze, în Europa, până la 20 de ani, cadrul de reglementare se simplifică și durata se reduce la trei ani și jumătate pentru proiectele de interes comun. Ca să fac o referire unde se situează România, pentru investițiile în rețelele noastre, din totalul unui buget de 150 miliarde euro, țara noastră are în jur de 2%. Germania, Anglia, Franța dețin 22%-25% din totalul investițiilor".

Mihai Păun

Domnia sa ne-a explicat, în cadrul unui interviu, cum se vede de la Bruxelles piața de energie din România.

Reporter: Mulți analiști din energie reclamă lipsa investițiilor în companiile energetice din țara noastră. De ce credeți că nu se fac investiții?

Mihai Păun: În Europa se derulează investiții în companii energetice. Operatorii de Transport și de Sistem ai rețelelor electrice de înaltă tensiune realizează împreună planul de dezvoltare a rețelelor pe zece ani.

În acest sens, prin pachetul al treilea de reglementări în domeniul energiei, a fost creată asociația ENTSO-E (European Network of Transmission System Operators for Electricity), care reprezintă interesele operatorilor de transport și de sistem pentru electricitate în Europa. De asemenea, mai există încă o asociație care se ocupă de transportul gazelor de înaltă presiune - ENTSG (European Network of Transmission System Operators for Gas).

Reporter: Ce sunt gazele de înaltă tensiune?

Mihai Păun: Gazul natural este transportat la presiune înaltă, așa cum electricitatea este transportată la tensiune înaltă, pentru reducerea pierderilor.

În România, sunt două societăți responsabile pentru operarea sistemelor de transport de electricitate și, respectiv, de gaz natural. În domeniul electricității este Transelectrica, și în cel al gazelor naturale, Transgaz. Companiile sunt reprezentate în asociațiile europene care au ca obiectiv creșterea capacității de interconectare între statele membre ale Uniunii Europene. Există o viziune comună a tuturor operatorilor de transport și sistem privind consolidarea rețelelor sau extinderea lor prin rețele electrice noi, ceea ce a dus, practic, la lista proiectelor de interes comun european (PCI) publicată de Comisia Europeană. La baza acestei liste stau planurile de dezvoltare a rețelelor pe zece ani (TYNDP), atât pentru electricitate, cât și pentru gaz, care sunt actualizate la fiecare doi ani. Prin ansamblul lor, în Europa, se fac investiții.

Valoarea Planului de Dezvoltare a Rețelelor Electrice de Înaltă Tensiune care va fi publicat în 2016 depășește suma de 150 miliarde euro pentru zece ani. Este un lucru bun. Există și fonduri pentru investiții, iar proiectele de interes comun fac obiectul programului "Connecting Europe Facility - CEF". Un buget total de 5,35 miliarde de euro este disponibil în cadrul CEF pentru proiecte în energie pentru perioada 2014-2020.

Infrastructura energetică a UE este îmbătrânită și în condițiile actuale nu mai este potrivită cererii viitoare de energie, nu mai poate să asigure securitatea alimentării cu energie sau să susțină integrarea energiilor din surse regenerabile. Consolidarea rețelelor existente și dezvoltarea de noi infrastructuri de importanță europeană pentru transportul energiei va necesita investiții de circa 140 miliarde de euro în electricitate și de cel puțin 70 miliarde de euro în gaz natural.

Lista Proiectelor de Interes Comun European este realizată de Comisia Europeană pe baza proiectelor propuse de ENTSO-E și ENTSG în Planurile de Dezvoltare a Rețelelor pe Zece Ani. Aceste proiecte sunt evaluate în vederea selectării pe multe criterii: criterii tehnice, costuri, sustenabilitate, impactul cu mediul, siguranța alimentării cu energie, capacitatea de interconexiune, impactul în mediul social, impactul în piața de energie.

Sunt multe criterii care fac obiectul unei analize cost-beneficiu. Recent, gazoductul care leagă Bulgaria de Austria prin România și Ungaria, BRUA, un proiect major. A avut parte de o finanțare de aproape 180 milioane euro.

Acest proiect care beneficiază de finanțare europeană este un interconector care va lega rețelele de gaze naturale din Bulgaria, România, Ungaria și Austria. Executivul comunitar subliniază că această conexiune reprezintă un pas important pentru dezvoltarea pieței gazelor naturale din UE deoarece va permite ca gazele din regiunea caspică și din alte posibile surse, inclusiv gaz natural lichefiat, să ajungă în Europa Centrală.

Reporter: Ce șanse de realizare are?

Mihai Păun: Are șanse mari de realizare.

Reporter: Și Nabucco avea șanse de realizare.

Mihai Păun: Nabucco nu a fost în lista proiectelor de interes comun european. Toate proiectele europene actuale au două avantaje. Primul ar fi că există surse de finanțare pentru cele care nu sunt economic viabile. Al doilea avantaj îl reprezintă simplificarea cadrului de reglementare. În timp ce, în momentul de față, o investiție pentru o linie electrică de înaltă tensiune poate să dureze, în Europa, până la 20 de ani, cadrul de reglementare se simplifică și durata scade la trei ani și jumătate. Ca să fac o referire unde se situează România, în ceea ce privește stadiul investițiilor în rețelele noastre, din bugetul total de 150 miliarde euro, țara noastră are în jur de 2%. În timp ce Germania, Anglia, Franța, dețin 22%-25% din total.

Reporter: Nu se ține cont de numărul locuitorilor, de dimensiunea țării?

Mihai Păun: Este un proces mult mai complex decât pare.

Ca să primim, trebuie să solicităm, iar pentru a solicita trebuie să avem proiecte credibile, care să contribuie la creșterea capacității de interconectare și să aibă impact în cel puțin două state membre. Vorbim de interconectări cum ar fi cele cu Ungaria, Bulgaria, Serbia. Aici sunt deja selectate proiectele. Apoi, urmează criteriile care fac obiectul analizei cost-beneficiu, condiții de mediu, capacitatea de interconectare, impactul social. Opt criterii în total, după care proiectele sunt analizate și selectate.

În cadrul ENTSO-E au fost definite șase zone regionale în Europa în cadrul cărora desfășoară activitatea grupuri de lucru formate din reprezentanți ai operatorilor de transport, cam 10-12 țări din fiecare regiune. Regiunile sunt: Marea Nordului, Marea Baltică, Europa Continentală, Centrală și de Est, unde se află și România, Europa de Sud-Est, unde se găsește din nou țara noastră, Europa Centrală și de Vest și Europa Centrală și de Sud. Sunt țări care fac parte din două sau trei regiuni, pentru ca proiectele regionale, care fac parte din pachetul acestui plan de dezvoltare pentru zece ani, să fie omogene, să aibă o abordare sistematică și echidistantă. Mesajul meu este că, în Europa, se fac investiții, se consolidează rețelele existente.

Reporter: Se fac investiții sau sunt doar proiecte de investiții?

Mihai Păun: Sunt proiecte pentru investiții demarate. În contextul european există agenția INEA (Innovation Network Executive Agency), care chiar răspunde de implementarea proiectelor și le urmărește finanțările, gradul de îndeplinire, respectarea graficelor.

Începând din ianuarie 2014, INEA este responsabilă pentru finanțarea proiectelor în cadrul CEF. INEA implementează cea mai mare parte a bugetului CEF, în total 27,4 miliarde de euro din 30,4 miliarde euro, din care 22,4 miliarde pentru transport, 4,7 miliarde pentru energie și 0,3 miliarde pentru telecomunicații.

Reporter: De către cine este finanțată agenția?

Mihai Păun: Sunt mai multe fonduri, cel de investiții speciale cum este Connecting Europe Facility, de investiții, este asigurat de Banca Europeană de Investiții. Se lucrează în cooperarea cu marile bănci europene și sunt situații în care finanțările sunt susținute de operatorii de transport în cauză, care au proiectele respective.

Reporter: Care este situația țării noastre?

Mihai Păun: România face parte din două grupuri, Europa Continentală Centrală și de Est și Europa de Sud-Est.

Reporter: Câte proiecte aparțin de România?

Mihai Păun: Sunt pe listă o serie de circa zece proiecte de infrastructură pentru energia electrică la înaltă tensiune. Lista Proiectelor pentru TYNDP2016 se află în proces de consultare publică.

Reporter: Nu este cam mic 2%, ținând cont că România face parte din două regiuni?

Mihai Păun: Sigur, este foarte mic. Spuneam că acest procent poate fi crescut printr-o activitate coordonată a operatorilor de transport, a asociațiilor, cum este cazul asociației Centrul Român al Energiei active la Bruxelles, a

Reprezentanței Permanente a României pe lângă Uniunea Europeană, care ar avea capacitatea să influențeze procesele critice.

Reporter: Cât la sută din bugetul alocat României s-a dus către BRUA?

Mihai Păun: Este greu de spus că există un buget pentru România. Mai ușor, putem spune că există o idee cât se poate de clară despre necesarul investițiilor în infrastructură, care se compune din toate aceste proiecte identificate și negociate de grupurile regionale. În fiecare regiune există câte un reprezentant al operatorului de transport din regiune care discută și, de comun acord, spune dacă este nevoie de un proiect sau dacă este important și pentru România, Bulgaria, Ungaria, astfel proiectul fiind evaluat ca prioritar. Toate aceste discuții au loc la nivelul grupurilor regionale.

Am avut plăcerea să lucrez în patru dintre ele și să coordonez discuții și negocieri între operatorii de transport din Marea Nordului, dintre care: Marea Britanie, Belgia, Olanda, Irlanda, Norvegia, Germania, Danemarca, Luxemburg și Franța.

Subiectul investițiilor din domeniul eolian, în Marea Nordului, este de actualitate pentru statele membre și pentru operatorii de transport pentru aceste țări.

Este chiar un memorandum de înțelegere, o inițiativă, North Sea Offshore Grid Initiative, în care cele nouă state care au interes și acces la Marea Nordului au semnat o înțelegere pentru a dezvolta o infrastructură coordonată și optimizată, deoarece dacă fiecare țară ar face conexiuni către un câmp eolian pe mare, ar semnifica un racord radial.

Un racord integrat care să unească mai multe parcuri eoliene ar fi mai eficient din punct de vedere economic. Studiile arată că se economisesc pentru echipamente până la 10%-12% din valoarea totală a investițiilor. Așa se justifică.

Vom ajunge în situația în care rețeaua de parcuri eoliene pe mare se va realiza, se va produce energie în Marea Nordului și, pentru că vorbim de o interconexiune în toată Europa, toate rețelele vor fi interconectate, pe mare și terestre, toate țările vor avea acces la o rețea comună. Există posibilitatea ca România, în loc să vândă energie, să fie forțată să cumpere sau să tranziteze energie, în conformitate cu regulile de pe piață și cu prețurile din zona respectivă. Configurația pieței este foarte dinamică.

Reporter: Care este nivelul țării noastre privind interconectarea?

Mihai Păun: România stă bine la capitolul interconectare. De ce spun acest lucru? În primul rând, țara noastră stă bine cu mixul de energie și cu capacitatea de energie produsă. Avem stabilitate, surse regenerabile, țintele sunt deja îndeplinite pentru obiectivele din 2020, chiar și unele ținte din 2030.

Reporter: Atunci ANRE de ce se spune că nu stăm bine cu interconectarea?

Mihai Păun: Pentru că, evident, se poate și mai bine. Doar pornind de la acea cifră care permite compararea celor 2% din investiții cu procente de state mari ne dăm seama că există loc pentru mai bine, pentru mai multe proiecte de interconexiuni.

România prezintă un potențial pentru Europa Centrală și de Est și pentru partea de Sud-Est unde se duce o mare parte din energia pe care o producem noi. În același timp, cu cât ne uităm la prețul energiei de la nord la sudul continentului, acesta crește.

Reporter: Din ce cauză?

Mihai Păun: Aș lua ca exemplu Norvegia. 99% din producția de energie este hidro, prețul de producere, mentenanță, exploatare a energiei este foarte mic. Hidrocentralele care au fost realizate acum 40-60 de ani sunt încă în activitate.

Într-adevăr, este greu de realizat o hidrocentrală, acum, în Norvegia. Este greu și în România.

Reporter: Nu este periculos pentru Norvegia faptul că producția de energie hidro este 99% din total?

Mihai Păun: În primul rând este un avantaj, deoarece energia hidro este singura care permite stocarea prin acumularea în lacuri. Dacă eu nu vreau să consum energie astăzi, am posibilitatea să fluctuez nivelul apei în acumulări și să generez electricitate atunci când prețul este mare. Mai mult de atât, sunt hidrocentrale cu dublu rol, pot să genereze energia atunci când este scumpă și să consume energie prin pomparea apei într-un lac în amonte.

Există centralele de acumulare prin pompaj, cum avem și noi proiectul Tarnița. Aceste centrale au devenit, în ultima perioadă, foarte speciale din punct de vedere al costurilor. Prețul energiei este așa de fluctuant, încât ele nu mai sunt rentabile într-o anumită situație. Sunt necesare, strategic vorbind, deoarece pot compensa producția de energie eoliană.

Reporter: Este un mare scandal în țara noastră în ceea ce privește energia regenerabilă.

Mihai Păun: Este un scandal al schemelor de susținere pentru regenerabile, în general, în Europa, deoarece în final aceste subvenții pentru regenerabile, că sunt feed-in tariff sau certificate, ele sunt suportate de consumatori. Discutăm acest subiect de mai bine de 10-12 ani, făcând analize de când Uniunea Europeană avea doar 15 state, analize

cantitative privind schemele suport. Sunt două direcții, feed-in tariff care stimulează, atrag investitorii deoarece permit realizarea investițiilor în timp record - și mai sunt mecanismele care stimulează competiția în piață, cum ar fi sistemele care implică certificatele verzi.

Reporter: Cum vedeți rezolvarea?

Mihai Păun: Rezolvarea este o abordare predictivă și transparentă care să permită investitorilor să-și reconsidere planul de investiții, să și le redefinească, să le reanalizeze din punct de vedere economic, cu alte cuvinte, Europa are obiective și ținte pentru 2020, iar în multe dintre țări obiectivele au fost atinse. Din moment ce obiectivele sunt atinse înseamnă că lucrurile sunt rezolvate și toate tehnologiile ar trebui să se susțină singure, să nu mai fie necesare schemele de subvenție. Ceea ce face diferența în abordările din diverse state membre este modul în care se aplică schimbările. Una este să anunț că schemele vor fi modificate și să fac acest anunț cu un an sau doi înainte de a le modifica, iar alta e să le modific de azi pe mâine.

Reporter: Cum influențează BREXIT piața energiei? În ce situație va fi Marea Britanie dacă va ieși din Uniunea Europeană?

Mihai Păun: Aș face o referire la faptul că ieșirea Marii Britanii din Uniunea Europeană are implicații în ceea ce privește nivelul investițiilor la nivel european. Cert este că vorbim de un proces și nu de un eveniment care se va întâmpla mâine.

Este o decizie politică, susținută de cetățeni prin vot. Făcând o referință la țara noastră, BREXIT va avea o influență prin faptul că România va deține președinția Uniunii Europene cu șase luni mai devreme, ceea ce înseamnă că va trebui să ne pregătim mai bine și mai repede pentru acest moment. Un avantaj este că vom scăpa de influențele alegerilor parlamentare, prevăzute în perioada aceea chiar în timpul președinției României, de unde rezultă o mulțime de consecințe legate de investiții, de volumul lor, de gradul de realizare.

Reporter: Deci BREXIT-ul ar putea fi o oportunitate pentru România?

Mihai Păun: Ar putea fi o oportunitate pentru toate statele membre ale Uniunii Europene, inclusiv pentru România.

Reporter: Dar dacă pleacă și alte state din UE?

Mihai Păun: Sigur, sunt voci care spun că Olanda dorește să iasă, Franța vrea să creeze un referendum, Ungaria, la un moment dat, era și ea într-o astfel de situație.

Cred că, totuși, se vor găsi resurse ca Uniunea să devină mai robustă, realistă, mai "conectată" la ce se întâmplă în țările europene și în casele cetățenilor, deoarece, în momentul actual, observ o automulțumire sau o atmosferă în care birocrăția este la un nivel destul de avansat.

Reporter: Când va începe proiectul BRUA? Fondurile sunt 100% de la Uniunea Europeană sau sunt în cofinanțare cu băncile?

Mihai Păun: Fondurile pentru proiectul respectiv sunt alocate. Cu siguranță băncile au și ele un rol în această investiție, Banca Europeană de Investiții este omniprezentă în finanțarea proiectelor.

Făceam mai devreme referire la agenția INEA care are ca scop să urmărească implementarea proiectelor de interes european. Evident că acolo se fac evaluări, se urmărește respectarea termenelor, a graficelor de îndeplinire a proiectelor.

Deciziile, însă, se iau de comun acord cu Comisia Europeană, cu direcțiile sale generale implicate: energie și mediu, transport, informarea societății, competiție. Comisia are un rol hotărâtor. Agenția nu are putere de decizie, dar are putere de urmărire a implementării, de raportare.

Reporter: Ținând cont că Germania are o politică destul de duală cu Rusia, care este rolul Rusiei pe piața de energie din Europa?

Mihai Păun: Germania este dependentă de resursele rusești. Din păcate pentru Uniunea Europeană, Germania nu-și permite, ca țară, să respecte niște reguli și o conduită impusă de dialogul între Uniunea Europeană și Rusia, pe sectorul energiei, un dialog steril, care nu a dus, până în clipa de astăzi, decât la discuții. Am avut ocazia să urmăresc discuțiile pe subiectul energiei între Uniunea Europeană și Rusia, întâlnirile se petreceau formal.

Există măsuri de restricționare economică, dar Rusia face și ea alianțe cu Turcia, China, cu alte țări care fac ca aceste alianțe să fie foarte robuste chiar în comparație cu Uniunea Europeană.

Reporter: Elveția se află în planul european de interconectare?

Mihai Păun: Elveția este membră a celor două asociații europene, participând activ la discuții și în procesele de decizie ale asociațiilor.

Vocile Elveției sunt din ce în ce mai puternice vis-a-vis de Uniunea Europeană, din dorința de a se alătura Uniunii, cel puțin pe partea energetică.

În acest domeniu, Elveția are un rol strategic, a condus până de curând Centrul pentru Cooperare Regională și Securitate Energetică (TSC) cu sediul la Munchen, creată acum patru ani, din care fac parte 14 operatori de transport din nouă țări. Obiectivul acestei entități este să asigure securitatea energetică în regiune. Este vorba de o platformă de cooperare a operatorilor de transport și de sistem pentru creșterea siguranței în alimentarea cu energie electrică.

Aceasta oferă tot felul de servicii, de prognoze pentru ziua următoare, perioada următoare, viziuni privind fluxurile de energie din state. Deci, are un rol important.

Reporter: De ce ar avea nevoie România să devină hub energetic? Care ar fi componentele care ar ajuta ca România să devină un hub energetic?

Mihai Păun: Țara noastră este bine poziționată geografic. Din punct de vedere al structurii producerii energiei suntem foarte echilibrați, raportul de resurse pe care-l optimizăm este foarte bun. Evident, există un interes economic în fiecare țară pentru vânzarea de energie, noi, având excedent, suntem interesați să vindem. Odată cu creșterea componentei regenerabilelor în puterea instalată în sistemul energetic național, în completare cu energia nucleară, cu cea pe bază de cărbune, de petrol și gaz, avem tot ce ne trebuie.

Țara noastră este, o dată, hub fizic în privința interconectărilor, fiind cea mai mare țară din zonă cu o rețea de înaltă tensiune, încă destul de robustă și suficient de bine dimensionată, interconectată bine până la un punct, cu posibilități majore de dezvoltare a interconexiunilor în viitor. Adică, sunt linii care pot fi construite cu Moldova, Ungaria, Bulgaria, Serbia, care să asigure o capacitate de interconectare și mai mare. Este o țintă oarecum arbitrară, aleasă la nivel european, de 10% capacitate de interconectare din capacitatea energetică a unei țări, iar la unele state aceasta va crește la 15%, prin reglementările Comisiei Europene.

Au consemnat ANCUȚA STANCIU și ANDREI MURGULEȚ

Articol preluat astăzi 18.08.2016, de pe www.bursa.ro, BURSA On Line
Copyright © 2003-2016 SC Meta Ring București SRL. Toate drepturile rezervate

Legea copyright-ului și tratatele internaționale protejează acest site. Nimic din acest site ori din site-urile afiliate nu poate fi reprodus sub nici o formă și în nici un fel fără permisiunea în prealabil scrisă de la Meta Ring București SRL. Reproducerea neautorizată a acestui site și a celor afiliate, ori a oricărei părți ce le compun va atrage după sine pedepsirea conform legislației în vigoare.

Pentru "revista presei" realizată de mijloace de difuzare în masă, articolele pot fi citate fără cost doar în limita a 300 de semne, dar fără a depăși jumătate din articolul sau știrea în cauză. În mod obligatoriu, în aceste cazuri, trebuie citată sursa informației.